

ฐานข้อมูลศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลบ้านหม้อ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ.๒๕๖๖

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน

ลำดับ ที่	ชื่อ	หมู่ ที่	ชื่อเจ้าอาวาส (ปัจจุบัน)	จำนวน พระสงฆ์	จำนวน สามเณร	จำนวน แม่ชี	หมายเหตุ
๑.	วัดเสาชงเรียง	๑	พระอธิการศุภชัย ทิวากโร	๒	-	๓	
๒.	วัดประดิษฐ์วาราม	๒	พระอธิการปทุม ภิรมย์โม	๖	-	-	
๓.	วัดคงคารามวรวิหาร	๔	พระวิสุทธีวรกิจ	๖	-	-	พื้นที่คาบเกี่ยว
๔.	วัดถ้ำแก้ว	๕	พระครูสมุห์อำนาจ ปะระคะโต	๗	-	-	พื้นที่คาบเกี่ยว

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม/ประเพณี

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ ปฏิบัติ
๑.	วันมาฆบูชา	วันมาฆบูชา เป็นสำคัญวันหนึ่งของพระพุทธศาสนา เป็นที่รู้จักกันว่าเป็นวันเกิดพระธรรม ถือว่าเป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้ประกาศหลักธรรมคำสอนของพระองค์ เพื่อให้พระอรหันต์ทั้งหลาย ที่มาประชุมพร้อมกันในวันนั้นนำไปเผยแผ่	ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔	ศาสนสถาน ในพื้นที่
๒.	ประเพณีวันสงกรานต์	ประเพณีสงกรานต์ ถือเป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ไทยที่ถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่งดงามและฝังลึกเข้าไปในชีวิตของคนไทยมานาน มีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้สูงอายุให้อยู่เย็นเป็นสุข และกิจกรรมต่างๆ มากมาย	วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปี ส่วนชุมชนบ้านดอน เจริญ (สระพัง) จะ จัดทุกวันที่ ๑๕ เมษายน ของทุกปี	ชุมชน หมู่บ้าน ใน เขตพื้นที่
๓.	ประเพณีเปลี่ยนจิวร พระ	ในวันสงกรานต์หลังจากทำบุญในช่วงเช้าแล้ว ประชาชนก็ทำบุญกระตุงญาติ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับ เมื่อเสร็จแล้วก็จะร่วมกันเปลี่ยนจิวรพระเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว	วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปี	วัดประดิษฐ์ วาราม

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ ปฏิบัติ
๔.	วันวิสาขบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนวิสาขะ หรือ เดือน ๖ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวัน พระพุทธเจ้า ประสูติ ตรัสรู้ และเสด็จดับขันธปรินิพพาน พุทธศาสนิกชนจะบำเพ็ญกุศล ทำบุญตักบาตร บริจาคทาน ปฏิบัติธรรมที่วัด รักษาศีล ไหว้พระ สวดมนต์ ฟังธรรม เวียนเทียน เจริญภาวนาฯ	ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖	ศาสนาสถาน ในพื้นที่
๕.	วันเฉลิมพระ ชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระ ปรเมนทรมหาอานันทมหิดล วชิราลง กรณฯ พระวชิรเกล้า เจ้าอยู่หัว	เป็นพระมหากษัตริย์ไทยรัชกาลที่ ๑๐ แห่งราชวงศ์จักรี เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน เป็นพระราชโอรสพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง	วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ของทุก ปี	อบต.บ้าน หม้อ
๕.	วันเข้าพรรษา	การเข้าพรรษาเป็นพุทธบัญญัติ ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ทุกรูปจะต้องปฏิบัติตาม หมายถึง การอธิฐานอยู่ประจำที่ไม่เที่ยวจาริกไปยังสถานที่ต่างๆ เว้นแต่มีกิจจำเป็นจริงๆ ช่วงจำพรรษาจะอยู่ในช่วงฤดูฝนที่มีกำหนดเป็นระยะเวลา ๓ เดือน มีประเพณีสำคัญที่ขาดไม่ได้เลย คือ ประเพณีหล่อเทียนเข้าพรรษาและประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน	แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘	ศาสนาสถาน ในพื้นที่
๖.	วันอาสาฬหบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก โดยการแสดงปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน จนพระอัญญาโกณฑัญญะ ได้บรรลุธรรม และขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธ-ศาสนา จนถือได้ว่า เป็นวันแรกที่มีพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ครบเป็นองค์พระรัตนตรัย	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘	ศาสนาสถาน ในพื้นที่

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๗.	วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ผู้ทรงประทานความรัก ความเมตตา และเสียดลความสุขส่วนพระองค์ ส่งเสริมอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้จัดทิวไร้วัดสำหรับลงนามถวายพระพร และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเทิดพระเกียรติฯ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ รณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจด้านต่างๆ การจัดนิทรรศการ ระดับธงชาติตามสถานที่ราชการ อาคาร บ้านเรือน ทำบุญตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ร่วมพิธีถวายพระราชสดุดี ฯ	วันที่ ๑๒ สิงหาคม ของทุกปี	อบต.บ้านหม้อ
๘.	วันออกพรรษา	วันออกพรรษา หมายถึง วันที่พ้นจากข้อกำหนดทางพระวินัยที่ต้องอยู่ประจำที่ หรือในวัดแห่งเดียวตลอด ๓ เดือน พระสงฆ์ได้ทำปวารณาเปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุว่ากล่าวตักเตือน เรื่องความประพฤติของตน เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ความเคารพนับถือและสามัคคีกัน เมื่อออกพรรษาแล้วจะได้นำความรู้จากหลักธรรม และประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างพรรษาไปเผยแผ่แก่ประชาชน พุทธศาสนิกชนจะไปทำบุญทำทาน รักษาศีลและฟังธรรมเป็นกรณีพิเศษ	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑	ศาสนาสถานในพื้นที่
๙.	ประเพณีการทอดกฐิน	การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำ ๕ รูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น การทอดกฐินในแต่ละปี กำหนดให้มีการจัดทอดกฐินขึ้นภายใน ๑ เดือน หลังวันออกพรรษา โดยวัดที่จะสามารถรับกฐินได้ ต้องมีพระภิกษุจำพรรษาโดยไม่ขาดพรรษาเลย แต่ละวัดสามารถรับกฐินได้ปีละ ๑ ครั้ง การทอดกฐินนั้น มีหลายประเภท ในพื้นที่ตำบลสระแก้วส่วนใหญ่จะเป็นกฐินสามัคคี ที่มีเจ้าภาพร่วมกัน จะมีการตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการ แล้วมีหนังสือบอกบุญไปยังผู้อื่นด้วย	แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึง กลางเดือน ๑๒	ศาสนาสถานในพื้นที่

ลำดับที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
๑๐.	ประเพณีลอยกระทง และลอยกระทงนพเคราะห์	ลอยกระทง เป็นประเพณีที่สำคัญ ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ โดยมีความเชื่อหลายประการ เช่น แสดงความสำนึกถึงบุญคุณของแม่น้ำที่เราได้อาศัยน้ำกินน้ำใช้ การขอขมาต่อพระแม่คงคา ที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงไปในน้ำ การสะเดาะเคราะห์ และสิ่งไม่ดีต่างๆ ให้ลอยตามแม่น้ำไปกับกระทง และยังเป็น การส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย	วันเพ็ญ (ขึ้น ๑๕ ค่ำ) เดือน ๑๒	ศาลาเหมือง ทะโชน หมู่ที่ ๓
๑๑.	วันพ่อแห่งชาติ	วันที่ระลึกคล้ายวันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ พระผู้ทรงกอบกู้ด้วยพระวิริยะอุตสาหะ บำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานปีการ ด้วยพระราชประสงค์ที่จะให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ไม่เลือกชาติ ศาสนา ที่อยู่ใต้พระบรมโพธิสมภารและประเทศชาติ มีความผาสุก และเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น องค์การและหน่วยงานต่างๆ ได้จัดที่ไว้สำหรับลงนามถวายพระพร และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเทิดพระเกียรติฯ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์รณรงค์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจด้านต่างๆ การจัดนิทรรศการระดับธงชาติตามสถานที่ราชการ อาคาร บ้านเรือน ทำบุญตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล และร่วมพิธีถวายพระราชสดุดี ฯ	วันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี	อบต.บ้านหม้อ

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ ปฏิบัติ
๑๒.	ประเพณีเทศมหาชาติ	<p>การเทศน์มหาชาติเป็นประเพณีไทยโบราณที่ดำรงมาช้านานตั้งแต่ก่อนตั้งกรุงศรีอยุธยา ไม่ต่ำกว่า ๕๗๐ ปี จนถึงปัจจุบัน เป็นประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองความอุดมสมบูรณ์ บ้านเมืองร่มเย็น พุทธศาสนาในประเทศไทยรุ่งเรือง พุทธศาสนิกชนมีกุศลจิตเห็นคุณค่าของการเทศน์มหาชาติว่าเป็น “พุทธวัจนะ” ที่สมเด็จพระพุทธเจ้าตรัสประทานแด่พระภิกษุสงฆ์และพุทธบริษัท ณ นิโครธาราม ผู้ใดสดับก็ย่อมเกิดสิริสวัสดิมงคล หากได้ฟังเทศน์มหาชาติอันสดับด้วยพระคาถาพัน ในวันและเดือนเดียวให้จบจะมีอานิสงฆ์ ทำให้พบพระศาสนาของพระศรีอาริยมตไตร ผู้ฟังก็จะมีความสุขความเจริญ</p>	ช่วงเดือน พ.ย. – ธ.ค. ของทุกปี	ศาลาเหมือง ทะเลโทน หมู่ที่ ๓

๓. ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)

พื้นฐานความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

๓.๑ ด้านการเกษตร คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกรงกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	เกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	นายเมืองมน แสนธรรมพล	หมู่ ๓	๐๙ ๖๗๘๗ ๒๔๘๘
๒.	เกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	นายสมจิตร เหล็งบำรุง	หมู่ ๖	๐๘ ๕๘๑๐ ๒๙๖๙

๓.๒ ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น การจักสาน งานแกะหนังตะลุง งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย การทำหัวโขน เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	ทอโบราณเพชรบุรี	นางสิริลักษณ์ ศรีทองคำ บ้านป่าฉิว	หมู่ ๔	๐๙ ๖๙๙๔ ๙๖๔๖
๒.	งานสกุลช่างเมืองเพชร แทงหยวก	นายวิริยะ สุธุทธิ	หมู่ ๔	๐๙ ๘๖๒๖ ๑๙๗๐

๓.๓ ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	เฟอร์นิเจอร์ไม้	นายสมพร วรวงษ์	หมู่ ๓	๐๘ ๖๕๐๘ ๕๘๙๔
๒.	ข้าวตังสุคันธา	นางจุฑารัตน์ ตั้งพาณิชย์ ร้านข้าวตังสุคันธา	หมู่ ๕	๐๘ ๕๕๕๕ ๑๘๙๙

๓.๔ ด้านการแพทย์แผนไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร) การใช้สมุนไพรรักษาโรค การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอดำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแดด) เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	ยาสมุนไพรรักษาโรค	นางเชษฐ์สุดา นงนุช	หมู่ ๓	๐๙ ๖๗๘๗ ๒๔๘๘

๓.๕ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	หมักปุ๋ยอินทรีย์	นายสอย ปานแก้ว	หมู่ ๒	๐๘ ๗๑๖๔ ๐๑๑๒
๒.	น้ำหมักชีวภาพ	นายเฉลิม เกษตรพลสุข	หมู่ ๑	๐๘ ๙๕๔๗ ๕๖๐๙

๓.๖ ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว ลำตัด ลิเก หมอรำ โนรา เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	ศิลป์เพลงไทยพื้นบ้าน	นายอานนท์ โถสกุล	หมู่ ๓	๐๘ ๔๐๐๗ ๕๖๖๐
๒.	แห่เรือบก	นางสำอาน ม้ายอุเทศ นายจำลอง สุขอร่าม น.ส.ประภาวัลย์จรกระจ่าย	หมู่ ๒	๐๖ ๔๙๓๒ ๑๖๕๕
๓.	ดนตรีไทย	นายอมร แก้วสว่าง เครือข่ายการเรียนรู้เรือน ไทยศุขะศิลป์	หมู่ ๓	๐๙ ๒๙๓๒ ๕๒๒๙
๔.	ดนตรีไทย	นายสุรินทร์ เจือหอม	หมู่ ๓	๐๙ ๙๙๘๘ ๗๕๙๒๒
๕.	หุ่นกระบอกเล็ก	นายอมร แก้วสว่าง เครือข่ายการเรียนรู้เรือน ไทยศุขะศิลป์	หมู่ ๓	๐๙๒๙๓๒๕๒๒๙
๖.	ดนตรีพื้นบ้าน กลองยาว	นายสนาน พหุพันธ์	หมู่ ๓	๐๘ ๑๙๑๔ ๐๔๒๗
๗.	ดนตรีพื้นบ้าน แตรวง	นายสนาน พหุพันธ์ วงดนตรีสนานไพรลูกเพชร	หมู่ ๓	๐๘ ๑๙๑๔ ๐๔๒๗

๓.๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาพูดภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ ภาษาถิ่น หนังสือ ตำรา ตำรับอาหาร งานประพันธ์/บทประพันธ์ร้อยแก้วร้อยกรอง เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่างๆ เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑.	ภาษาถิ่นเพชรบุรี	นายอานนท์ โถสกุล	หมู่ ๓	๐๘ ๑๐๐๗ ๕๖๖๐

๓.๘ ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่	โทรศัพท์
๑	ศาสนพิธีกร	นายพนธกร ชุ่มจิตต์	หมู่ ๓	๐๘ ๖๗๗๒ ๙๘๗๐
๒.	ศาสนพิธีกร	นายจรูญ นาคผ่อง	หมู่ ๑	
๓.	ขนมหวานเมืองเพชร	นางฟ้าม้าย เจริญสิน	หมู่ ๑	๐๙ ๖๘๐๔ ๐๖๖๕
๔.	ขนมหวานเมืองเพชร	นางลักขณา ธรรมโชติ	หมู่ ๖	๐๘ ๑๗๓๖ ๗๐๕๕